

Varsinais-Suomen liitto
Egentliga Finlands förbund
Regional Council of Southwest Finland

VARSINAIS-SUOMEN SAARISTO-OHJELMAN PÄIVITYS VUODEKSI 2011

Varsinais-Suomen saaristo-ohjelman päivitys vuodeksi 2011

2011

ISBN 978-952-5599-59-6

Varsinais-Suomen liitto

PL 273 (Ratapihankatu 36) 20101 Turku

(02) 2100 900

www.varsinais-suomi.fi

SISÄLLYSLUETTELO

ESIPUHE	4
1. TAUSTAA	5
2. NYKYTILANNE	6
3. KEHITTÄMISTOIMENPITEET JA VASTUUTAHOT 2011	8
3.1. Saaristoliikenne ja tietoliikenneyhteydet	8
Saaristoliikenne	8
Tietoliikenneyhteydet	9
3.2. Saaristomatkailu ja muut elinkeinot	10
Saaristomatkailu	10
Muut elinkeinot	12
3.3. Asuminen saaristossa	13
3.4. Ympäristö	14
3.5. Saaristokulttuuri	17

ESIPUHE

Käsillä oleva Varsinais-Suomen saaristo-ohjelman päivitys vuodeksi 2011 hyväksyttiin Varsinais-Suomen liiton maakuntahallituksessa 20.12.2010.

Varsinais-Suomen saaristo-ohjelman päivitys 2011 täydentää ja täsmentää saaristomme osalta Varsinais-Suomen maakuntaohjelmaa 2011 – 2014 ja sen toteutussuunnitelmaa 2011 – 2012.

Se on myös tiivistetty ja ajankohtaistettu jatko edelliselle Varsinais-Suomen saaristo-ohjelmalle 2006 – 2008.

Siinä keskitytään nimenomaan vuoden 2011 ajankohtaisimpiin ja keskeisimpiin saaristomme kehittämiskysymyksiin, mutta otetaan tietyiltä osin kantaa myös saariston pidemmän aikavälin kehittämiseen. Monet käsitellyistä asioista ovat myös sellaisia, että ne liittyvät kiinteästi toisiinsa ja niitä käsitellään useamman otsikon alla.

1. TAUSTAA

Varsinais-Suomen liiton saaristo-ohjelmassa 2006 – 2008 esitetyt kehittämistoimenpiteiden linjaukset ja painotukset ovat monilta osin toteutuneet, mutta monin kohdin on edelleen paljonkin kehitettävää. Tämä on luonnollista, koska elämme nopeasti muuttuvassa toimintaympäristössä.

Valtakunnan tason saaristopolitiikan linjaukset tukevat osaltaan maan suurimman saaristoalueen Varsinais-Suomen saariston kehittämistä. Näitä ovat erityisesti saaristolaki (494/81, 1138/93), valtioneuvoston asetus saaristokunnista ja saaristo-osakunnista (686/2008) ja valtioneuvoston periaatepäätös saariston kehittämisestä vuosiksi 2010 – 2011(13.5.2009).

Tässä Varsinais-Suomen saaristo-ohjelman päivityksessä vuodelle 2011 keskitytään erityisesti Varsinais-Suomen saariston kannalta keskeisimpiin ja ajankohtaisimpiin käytännön kysymyksiin, joihin voidaan lyhyellä tähtäimellä vaikuttaa. Toisaalta tuodaan esiin niitä kysymyksiä, jotka pidemmällä tähtäimellä edellyttävät esimerkiksi lainsäädännön muutoksia ja tehokkaita edunvalvontatoimenpiteitä.

Näitä keskeisimpiä ja ajankohtaisia kysymyksiä on laajassa yhteistyössä käsitelty monissa eri yhteyksissä. Varsinais-Suomen liiton saaristotoimikunta on vuoden 2010 aikana käsitellyt näitä koko saaristollemme ajankohtaisia ja tärkeitä kysymyksiä laajalla skaalalla omissa kokouksissaan. Niitä on käsitelty Varsinais-Suomen liiton vuosittaisessa saaristoseminaarissa huhtikuussa 2010 ja Saaristoasiain neuvottelukunnan valtakunnallisessa saaristoseminaarissa kesäkuussa 2010.

Valtakunnallisessa Saaristoasiain neuvottelukunnassa on vuoden 2010 aikana niin ikään käsitelty Varsinais-Suomen saaristoa koskevia tärkeitä kysymyksiä neuvottelukunnan kolmen varsinaissuomalaisen jäsenen ja asiantuntijajäsenenä toimivan saaristoasiamiehen toimesta.

Saaristoliikenteen ajankohtaisasioita on käsitelty Saaristoliikenteen neuvottelukunnassa ja kahdessa erillisessä saaristoliikennettä koskevassa ajankohtaisseminaarissa.

Saaristomeren tilaa kokevia kysymyksiä puolestaan on käsitelty Pro Saaristomeri-ohjelman eri elimissä ja seminaareissa.

Mökkeily ja kakkosasuminen ovat niin ikään olleet aiheina monissa erillisissä seminaareissa ja tilaisuuksissa. Saaristokulttuurin edistäjinä ovat erityisesti toimineet ja toimivat myös vuonna 2011 Skärgårdsinstitutet vid Åbo Akademi, Saaristomeren biosfäärialue ja Pohjoismaiden ministerineuvoston Saaristoyhteistyö.

2. NYKYTILANNE

Varsinais-Suomen merellinen saaristo muodostaa koko maan saaristoalueesta noin puolet sisämaan saaristoalue mukaan lukien käytetään mittareina melkein mitä mittareita tahansa. Varsinais-Suomen saaristo koostuu tällä hetkellä yhdeksästä (9) kunnasta, joista kolme (3) on valtioneuvoston asetuksella on määritelty saaristokunnaksi ja kuusi (6) saaristo-osakunnaksi. Vuoden 2011 alusta yksi kunta (Masku) poistuu saaristo-osakuntien joukosta, kun Askaisten Livonsaaren kuntaosa liitetään Naantaliin.

Tapahtuneet kuntaliitokset ovat nykyisin Naantaliin kuuluvien, aikaisemmin varsinaisten saaristokuntien Rymättylän ja Velkuan kohdalla muuttaneet niiden saaristotatuksen saaristo-osakunnaksi ja aiheuttaneet muutoksia valtiosuoksissa. Ns. Paras-hanke päättyy vuoden 2011 lopussa eikä yhdistymissopimus enää ole juridisesti sitova eli yhdistymissopimus ei enää sen jälkeen velvoita uutta yhdistynyttä kuntaa. Tämä edellyttää jatkossa edunvalvontaa kaikilla tasoilla käytännön toimenpiteiden turvaamiseksi.

Neljässä (4) Varsinais-Suomen viidestä (5) seutukunnasta on saaristoalueita. Maakunnan saaristokunnissa on asukkaita 23 700 ja kuntien saaristo-osissa 6000 eli pysyviä saaristoalueen asukkaita on lähes 30 000 (31.12.2009). Näistä on ruotsinkielisiä noin 15 000, joten kaksikielisyys on aivan erityinen ominaispiirteensä saaristossamme. Ilman kiinteää tieyhteyttä olevilla saarilla on asukkaita lähes 4 300. Saarten lukumäärä on noin 22 000 ja asuttuja saaria on noin 150.

Varsinais-Suomi on maan mökkirikkein maakunta lähes 48 000 mökillään. Maan mökkirikkein kunta on Länsi-Turunmaa (8 300). Salo sijoittuu neljänneksi (7 000) ja myös Kemiönsaari (4 500), Naantali (4 000) ja Uusikaupunki (3 800) sijoittuvat maan kymmenen mökkirikkein kunnan joukkoon. Kolme neljäsosaa koko maakunnan mökeistä sijaitsee saaristossa ja mökkiläisiä niissä on noin 110 000 – 140 000.

Saaristoliikenne perustuu maantielakiin ja lakiin saariston kehityksen edistämistä. Koko maan 42 lautta-paikasta 18 sijaitsee Varsinais-Suomen saaristossa. Saaristomerellä on 12 yhteysalusliikenteen reittiä (kesäisin 14). Lauttalaitureita on Saaristomerellä 84 kpl, maantielaitureita noin 60 kpl ja yhteysaluslaitureita noin 90. Yhteysalukset kuljettavat vuodessa noin 170 000 matkustajaa ja noin 35 000 ajoneuvoa. Näistä valtaosa tulee Saaristomeren osalle. Saaristossa vakituisesti asuville ostetaan raskaskuljetuspalveluita Saaristomeren alueella valtion budjetin määrärahaista.

Silloittamisohjelma tähtää lauttayhteyden korvaamiseen sillalla niissä kohteissa, joissa se on ylläpitäjän näkökulmasta taloudellisesti kannattavaa. Ohjelmassa on mukana 4 kohdetta Saaristomerellä, joista Lövon silta Kemiönsaarella korvaa lossin keväällä 2011.

Varsinais-Suomen saaristossa on jo vuosikymmeniä toiminut Turun yliopiston Saaristomeren tutkimuslaitos ja Åbo Akademin meribiologian laitos tekemässä urauurtavaa Saaristomerta koskevaa tutkimusta. Saaristomeren kansallispuisto on perustettu vuonna 1983, Saaristomeren biosfäärialue vuonna 1994 ja Pro Saaristomeri-ohjelma vuonna 1999.

Saariston Rengastie (Iso ja Pieni) on vakiinnuttanut asemansa ja tarjonnut saariston matkailuyrittäjille aikaisempaa vakaammat ja pitkäjänteisemmät kehittämismahdollisuudet.

Varsinais-Suomen saariston toimijat ovat vuodesta 1978 alkaen aktiivisesti osallistuneet Pohjoismaiden ministerineuvoston Saaristoyhteistyö-ohjelmaan. Myös EU:n Interreg-ohjelmien kautta on niin ikään aktiivisesti ja aloitteellisesti toimittu koko EU-jäsenyyden ajan. Central Baltic Interreg IV A –ohjelman 2007 – 2013 hallinnointi- ja todentamisvastuu on Varsinais-Suomen liitolla ja myös Pohjoismaiden ministerineuvoston Saaristoyhteistyön hallinnointi- ja talousvastuu siirtyi 1.7.2010 alkaen Varsinais-Suomen liitolle.

Varsinais-Suomen saaristoalueella on viime vuosina kyetty varsin tehokkaasti hyödyntämään EU-hankkeissa kansallisia ja EU-määrärahoja kaikkien EU-ohjelmien puitteissa. Esimerkiksi ohjelmakautena 2000 – 2006 Turunmaan silloisiin kahdeksaan (8) kuntaan kohdennettiin kaikista EU- ja kansallisista rahoituslähteistä yhteensä 27 miljoonaa euroa. Muiden kolmessa muussa seutukunnassa sijaitsevien saaristo- ja saaristo-osakuntien osalta ei tilastoista ole ollut saatavissa tarkkaa tietoa vastaavasta rahamäärästä, mutta valistuneen arvion mukaan niihin kohdennettiin noin neljännes Turunmaan lukuihin verrattuna eli yhteensä noin seitsemän (7) miljoonaa euroa. Yhteensä Varsinais-Suomen saaristoalueelle kohdennettiin EU- ja kansallista hankerahoitusta noin 34 miljoonaa euroa.

Ohjelmakauden 2007 – 2013 osalta tilanne on marraskuussa 2010 seuraava:

Seutukunta	Hankkeita kpl	Tukisumma €	Kokonaiskustannukset €	Työttömyys % marraskuu 2010
Vakka-Suomi	171	9 433 500	22 565 049	8,5
Turunmaa	148	10 458 308	19 025 615	6,1
Loimaa	152	8 991 842	23 229 745	7,3
Turku	143	14 951 759	25 060 199	9,9
Salo	67	3 239 056	7 128 930	10,0
Varsinais-Suomi	681	47 074 465	97 009 538	9,5

Lähde: Varsinais-Suomen hankeverkko <https://vshanke2007info>

Lisäksi koko maakunnan kattavia hankkeita on yhteensä 167 kpl. Näiden hankkeiden tukisumma on yhteensä 28 025 101 € ja kokonaiskustannukset 37 939 239 €.

Edelliseen ohjelmakauteen verrattuna ollaan tämän ohjelmakauden puolivälissä hanketoiminnassa erinäistä syistä johtuen selvästi jäljessä. Vielä näyttää ainakin mahdolliselta päästä edellistä ohjelmakautta vastaavaan tulokseen, kun toimintaa terävöitetään.

3. KEHITTÄMISTOIMENPITEET JA VASTUUTAHOT 2011

Seuraavassa keskitytään Varsinais-Suomen saariston viiteen keskeisimpään kehittämisen toimintalinjaan. Kunkin toimintalinjan alkuun on koottu Varsinais-Suomen saaristo-ohjelmassa 2006 – 2008 esitetyt visio-lauseet.

3.1. Saaristoliikenne ja tietoliikenneyhteydet

Visio 2020

Varsinais-Suomen saaristossa

- liikennejärjestelmän kehittämistoimenpiteillä on turvattu hyvin toimivat liikenneyhteydet.
- suuri määrä valtion ja kuntien virkamiehiä sekä yksityissektorin työntekijöitä tekee osittaista etätyötä kakkosarjallaan, kotonaan tai kunnan monipuolisessa ja laadukkaassa etätyökeskuksessa laajakaistatekniikkaa hyödyntäen.

Saaristoliikenne

Saaristoliikenteen kehittämisen suunta on selvillä. Palvelutasosta on ohje, jonka mukaan palvelu turvataan nykytasolla. Tulevat sopimukset tehdään pitkäkestoisiksi ja alusten uusiminen on aloitettu. Haasteina ovat nyt ja jatkossakin tulevat olemaan mm. etuajo-oikeuskäytännön uudistaminen, poikkeustilanteet ja matkailun tarpeet sekä markkinatilanne yleensä ja yhtenäiset sopimusmallit.

Saaristoliikenne on useiden vuosien ajan ollut Varsinais-Suomen liiton keskeinen kärkihanke. Vuosittaiset valtion lisäbudjetit ovat olleet se väline, jolla vuodesta toiseen on harjoitettu edunvalvontaa valtion budjetin toteutuksessa. Vaikka pari viimeistä vuotta ovat olleet aikaisempaa kivuttomampia tässä suhteessa, niin taas vuoden 2011 budjettiesityksessä on vajausta yhteysalusliikenteen toteutuksen turvaamiseksi nykyisellä palvelutasolla ja kustannustason nousun vuoksi 1,6 M€. Positiivista budjettiesityksessä on se, että yksityisten jätteiden auraaminen on mahdollista vuoden 2011 budjetin määrärahoista ensimmäisen kerran.

Saaristoliikenteen rahoitus valtion budjetissa on vuonna 2010 noin 50 miljoonaa euroa vuodessa. Liikenneviranomaiset (Varsinais-Suomen ELY keskus) arvioivat, että saaristoliikenteen rahoitus pitäisi nostaa 60 miljoonaan euroon vuodessa, jotta tilanne olisi kestävällä pohjalla eli nykyinen palvelutaso voitaisiin turvata ja aluskalustoa voitaisiin uusia.

Pahoin vanhentuneet alus- ja lauttakanta ja laiturirakenteet ovat myös jatkuvasti olleet edunvalvonnan kohteina. Nyt tilanteeseen on tulossa parannus. Saaristoalusten uusimistilanne on liikenneviranomaisien mukaan seuraava:

1. Sopimusten mukaiset alushankinnat: Suomen Lauttaliikenne Oy (ent. Destia) kanssa on tehty sopimukset tietyistä lauttapaikoista. Se antaa mahdollisuuden muutaman aluksen uusimiselle.
2. Kahden (2) uuden maantielautan hankkiminen on käynnistetty vuonna 2010. Toinen lautoista tulee Saaristomerelle. Ne voidaan ottaa käyttöön kolmen (3) vuoden kuluttua vuoden 2013 alusta.
3. Lisäksi liikenneviranomaiset valmistelivat kevään 2010 lisäbudjettiin esityksen kahden (2) öljyntorjuntavalmiudella varustetun yhteysalusluksen sisällyttämistä tuleviin palvelusopimuksiin. Alusten käyttöön otto toteutuu vuoden 2013 alussa.

Hanke Saariston rengastieosuuden Iniö, Dalen ja Houts kari, Mossala välillä muuttaminen maantiek si on meillä ja arvioiden mukaan kyseinen yhteysväli saadaan maantiek si aikaisintaan 2012.

Saariston liikenteenharjoittajat ja myös matkailuyrittäjät tarvitsevat selvästi pitempiä sopimuksia voidakseen turvallisesti tehdä investointeja ja kehittää elinkeinoaan. Tähän ongelmaan on tulossa parannus, koska liikenneviranomaisten toimesta jo lähitulevaisuudessa sopimuskausia pidennetään 10 – 15 vuoteen.

Ajankohtaisina käytännön esimerkkeinä, jotka vaikuttavat vuoden 2011 saaristoliikenteen toteutukseen, voidaan mainita seuraavat toimenpiteet:

- Nauvon pohjoisella reitillä liikennöi m/s Falkö ja liikenteen hoitamisesta, aikatauluista ja tiedottamisesta vastaa Arctia Saaristovarustamo Oy (ent Finstaship).
- Vuonna 2010 kilpailutettiin Nauvon eteläinen reitti ja liikenteen hoitamisesta vuonna 2011 tämän perusteella vastaa JS Ferryways Oy Ltd. Vuonna 2010 on kilpailutettu myös Hiittisten reittialue (2013 – 2022 + öljyntorjuntavalmius), sopimukset maantielauttaliikennepalvelusta Saaristotiellä 2011-2012 (Parainen-Houtsvari) + 2013 alkaen pitkä sopimus.
- Ns. hankintaklinikka toteutettiin vuonna 2010 (ELY + palveluntuottajat + ulkopuolinen konsultti).
- Lövön siltatyö on käynnissä ja silta valmistuu arvioiden mukaan keväällä 2011.
- Samsaaren laiturityö tehtiin vuonna 2010.
- Pärnäisten parkkipaikan laajennustyöt valmistuivat kesällä 2010.

Kapasiteettipula on toistaiseksi ollut satunnaista, mutta ajoneuvojen viemistä saariin tulisi mahdollisuuksien mukaan välttää.

Työn alla olevassa liikennejärjestelmäsuunnitelmassa (Varsinais-Suomen ELY keskus) painotetaan matkailua, vaikkakaan odotuksia matkailijoiden lisäpalveluihin ei voida merkittävästi lisätä perusväylänpidon rahoituksella, jonka toivottavasti riittävä rahoitus tulee valtion budjetista.

Vuoden 2010 aikana on Länsi-Turunmaalla Nauvossa käynnissä kevyen liikenteen reitin suunnittelu, mutta toteutus on vielä avoin. Töiden suunnitteluun on käytetty maakunnan kehittämisrahaa. Tämä toimenpide tehostaisi ja lisäisi erityisesti Rengasteiden käyttöä ja sitä kautta myös matkailuyritysten tuloja. Tavoitteena on, että vuonna 2011 voidaan pyöräteiden rakentamista jatkaa Rengasteiden jatko-osuuksilla Kustavissa. Näillä toimenpiteillä on liikenteen turvallisuuden lisäksi suora vaikutus pyöräilymatkailun lisääntymiseen.

Yhteysalusliikenteen kesän 2011 aikataulujen yksityiskohdista sopivat keskenään ELY keskus ja saaristokunnat, joita aikataulut koskevat.

Koska maakuntakaavan käsittelyprosessi on parhaillaan käynnissä, ei tässä yhteydessä ja tässä vaiheessa oteta kantaa saaristoliikenteen ja elinkeinoelämän kannalta äärimmäisen tärkeisiin Parainen – Nauvo-yhteyden ja Öron väylän käsittelyyn. Maakuntavaltuusto tekee näiden kohdalla päätöksen joulukuussa 2010.

Vastuutahot: Varsinais-Suomen ELY keskus, Saaristoliikenteen neuvottelukunta, liikennöitsijät, kunnat, Varsinais-Suomen liitto.

Tietoliikenneyhteydet

Valtioneuvoston päätös tukea haja-asutusalueiden nopeita laajakaistayhteyksiä 66 milj. € oli lähtökohdiltaan oikea. Lain toimeenpanon valmistelu ja valtioneuvoston päätös kunnilta tulevan rahoituksen tasosta ovat haitanneet oleellisesti Varsinais-Suomen saaristokuntien mahdollisuuksia osallistua hankkeen rahoitukseen. On olemassa uhka, että ”Laajakaista kaikille”-hankkeen eteneminen kaavailussa laajuudessa voi vaarantua.

Varsinais-Suomen laajakaistaa koskevan hankeohjelman ja Houtskarın pääsaarten pilotin lähtökohtana oli ministeriön esittämä kuntarahoituksen taso 22 %. Tarkoituksena oli, että Euroopan unionin Suomeen osoittama 25 milj. € rahoitus jaetaan kaikille kunnille siten, että lakiin kirjattu 33 % kuntaosuus tulisi olemaan 22 %. Myöhemmin valtioneuvosto päätti, että kuntaosuudet vaihtelevat 8,22 ja 33 % välillä sen mukaan, mikä on kunnan taloudellinen tilanne ja laajakaistan toteuttamisen olosuhteet.

Tapahtuneet kuntaliitokset ovat muuttaneet aiemmin itsenäisinä toimineiden kuntien taloudellista asemaa. Ministeriön kuntalista olisi toisenlainen, jos kriteereitä olisi sovellettu aiemmin itsenäisiin, nyt Länsi - Turunmaan kaupunkiin kuuluviin Iniön, Houtskarın, Korppoon ja Nauvon kuntiin ja Naantalın kaupunkiin nyt kuuluvaan Velkuan kuntaan sekä Kemiönsaareen kuuluvaan Hiittisten saaristoon.

Varsinais-Suomen liitto ei ole kannanotoissaan hyväksynyt uuden kuntalistan kunnille kaavailtua 33 %:n maksutasoa. Liiton kanta on, että kuntien rahoitusvastuu ei missään kunnassa olisi 22 % suurempi ja että prosenttiosuus voisi tarvittaessa vaihdella kunnan eri osissa. Laajakaista kaikille hankkeen lähtökohtiin ei saada muutosta, koska muutoksen mahdollistavaa valtion lisärahoitusta ei tulla tässä vaiheessa osoittamaan. Laajakaista kaikille - hanke on ongelmista huolimatta hyvä mahdollisuus tuoda nopeita kiinteitä laajakais-tayhteyksiä haja-asutusalueille. Varsinais-Suomen liitto selvittää edelleen hankkeiden käynnistämisen mahdollisuuksia. Keinoina ovat tarjousalueiden pienentäminen ja rajaus siten, että niihin sisältyy operaattorin kannalta kohtuullinen määrä kustannuksiltaan kalliita syrjässä olevia asiakkaita. Joissain tapauksissa operaattoreille annetaan mahdollisuus sitoa tarjous liittymän heti ottavaan asiakasmäärään. Tarjous olisi sitova vasta kuin operaattori on esim. kolmen kuukauden aikana löytänyt ehdon täyttävän asiakasmäärän.

Vastuutahot: Liikenne- ja viestintäministeriö, kunnat, operaattorit, muut yritykset, Varsinais-Suomen liitto, Varsinais-Suomen ELY keskus.

3.2 Saaristomatkatilu ja muut elinkeinot

Visio 2020

Varsinais-Suomen saaristo

- on maan merkittävimpää matkatilu- ja virkistysalueita kotimaisten ja ulkomaisten matkatilijoiden kohdealueena ja kestävän kehityksen periaatteet huomioiva matkatilu on edelleen vahvistanut asemansa saariston tärkeimpänä elinkeinona.
- Siellä toimii käytännöllisen tason osaamisen ja saaristoon sopivia yrityksiä ja työvoimaa.
- Siellä saariston perinteiset elinkeinot tuottavat korkealuokkaisia tuotteita vaativille ja maksukykyisille asiakkaille.
- Uusi pienimuotoinen yritystoiminta on elinvoimaista.
- Vuorovaikutus ja yhteistyö Turun kaupunkiseudun toimijoiden kanssa on suunnitelmallista ja jokapäiväistä.
- Ulkomainen työvoima on tärkeä osa saariston työmarkkinoita ja sosiaalista rakennetta.

Saaristomatkatilu

Saaristomatkatilu liitännäisineen on viime vuosien aikana noussut saariston tärkeimmäksi elinkeinoksi. Erityisesti Saariston Rengasteiden (Iso ja Pieni Rengastie) merkitys on ollut huomattava. Turun yliopiston maantieteen laitoksessa tehdyn opinnäytetyön "Saariston Rengastien sosio-ekonomiset vaikutukset Varsinais-

Suomen saaristokunnissa” (Riina Lundman) osoitti, että vuosien 1996 – 2006 aikana Saariston Rengasteitä kiertäneet matkailijat jättivät kohdealueen palveluihin rahaa yhteensä noin 16,4 miljoonaa euroa. Kerrannaisvaikutuksineen Saariston Rengasteistä aiheutuva välitön matkailutulo oli yhteensä noin 19,7 miljoonaa euroa. Rengasteiden kehittämisestä koitui tänä aikana välittömiä yhteiskunnallisia kustannuksia vähintään 3 miljoonaa euroa, joten vaikutukset ovat olleet todella myönteiset.

Rengasteillä on ollut myönteisiä vaikutuksia sekä aluetalouteen että erityisesti matkailuyritysten toimintaan, joten Rengasteitä voidaan todella pitää saariston aluekehitystä tukevana hankekokonaisuutena. Jatkokehittämisen kannalta keskeisiä toimenpiteitä ovat erityisesti yhteysalusliikenteen riittävän rahoituksen turvaaminen valtion budjetissa, matkailutien entistä voimakkaampi tuotteistaminen matkailuyritysten toimesta ja yritysten yhteistyön parempi koordinointi.

Liikenne- ja viestintäministeriön asetus yhteysalusliikenteen maksuttomuudesta tuli voimaan 1. syyskuuta 2009. Välillisesti maksujen poistaminen synnyttää tarkistamisaineita myös yhteysalusreiteillä, joita hoitaa yksityinen liikennöitsijä Varsinais-Suomen ELY keskuksen tukemana. Maksut poistuvat myöhemmin myös tuetun liikenteen osalta, sitä mukaa kun kyseisten reittien liikennepalveluissa siirrytään palvelusopimuksiin. Tällä taas on mitä todennäköisimmin huomattava vaikutus matkailijamäärien kasvuun ja matkailuyrittäjien investointihalukkuuteen ja toimintansa kehittämiseen. Samanlainen positiivinen vaikutus tulee olemaan sillä, että liikenneviranomaiset jo ovat päättäneet pidentää liikennöitsijöiden kanssa tehtävät sopimukset 10 – 15 vuoden mittaisiksi.

Eräs saaristomatkailua myös kesäaikana rajoittava tekijä on jo pitkään ollut koulujen lomien ajoittaminen niin, että koulut alkavat jo elokuun puolivälissä. Tämä on ollut erityisen hankalaa muiden eurooppalaisten matkailijoiden palvelemisen osalta, kun Euroopassa elokuu on yleisin lomakuukausi. Koululaiset voisivat toimia kesätyöntekijöinä vielä elokuun matkailuyrityksissä ja myös maataloudessa. Kun ulkomaisille matkailijoille voitaisiin markkinoida myös Rengasteiden varren matkailuyrittäjät voisivat pidentää sesonkia ja hankkia lisätuloja. Ison Rengastien matkailukautta pidennettiinkin jo vuonna 2010 ja käynnissä olevan hankkeen kautta näin voidaan tehdä myös vuosina 2011- 2012. Näin Rengastien varren matkailuyritykset voivat hoitaa markkinointiaan turvallisesti jo tammikuun 2011 matkailumessuilla. Naantalin kaupunki onkin tehnyt päätöksen, että Naantalin koulut voivat aloittaa lukuvuotensa elokuussa 2011 viikkoa myöhemmin kuin vuonna 2010. Turussa taas tehtiin päinvastainen eli kielteinen päätös Turku Touringin vastaavanlaiseen esitykseen.

Ympärivuotisen saaristomatkailun kehittämiseksi on esitetty mm., että saaristossa on vetovoimaa, joka tuo ihmisiä saaristoon: luonto, alkuperäisyys, rauha, hiljaisuus ja saariston eksotiikka. Erilaiset business-matkailun muodot, ”kieltolaki” –matkailu, kalastuspuiston hyödyntäminen (Vakka-Suomen kalastuspuisto) kalastusmatkailun kehittämisessä, jne. ovat asioita, joita pitäisi uskaltaa tuotteista ja palvelujen laatua kehittää. Myös nykyisen sesongin ulkopuolisia tapahtumia tarvitaan (sadonkorjuujuhlat, muinaistulet, talvinuotta, tuhkamarkkinat jne.). Paikallisten saaristolaistuotteiden näkyvyys matkailussa luo aitoja saaristolaiselämyksiä. Luontomatkailu on myös eräs saaristomatkailun tulevaisuuden kehittämiskohde Pan Parks-sertifiointeineen (Pan Parks-kumppanuudet), koska alueella toimivat Saaristomeren kansallispuisto ja Saaristomeren biosfäärialue.

Vuonna 2009 aloitettua Ahvenanmaan saaristokuntien kanssa yhteistä Archipedalo -pyöräilymatkailuhanketta jatketaan vuoden 2011 kesän yli ja hanketta on suunniteltu laajennettavaksi Tukholman alueen saaristokuntiin vuonna 2011 tehtävällä Central Baltic-rahoitushakemuksen kautta.

Vapaa-ajan veneily on edelleen saaristomatkailun keskeinen kehittämiskohde, jolle uusi veneilykupuolvi voi luoda aivan uudentyyppisiä työtilaisuuksia (future marina).

Yleisesti on todettava, että tehokkaasti toimivat ja riittävän palvelutason lautta- ja yhteysalusliikenneyhteydet yhdessä laadukkaiden ja monipuolisten matkailutuotteiden ohella ovat täysin avainasemassa, kun saaristomatkailusta pyritään tekemään eurooppalainen vetovoimatekijä. Varsinaisesti saaristomatkailun infraruktuuria käsiteltiin edellisessä luvussa 3.1.

Vastuutahot: Turku Touring, matkailuyrittäjät, kunnat, Varsinais-Suomen liitto, Varsinais-Suomen ELY keskus, Saaristomeren kansallispuisto, Saaristomeren biosfäärialue, Vakka-Suomen kalastuspuisto, veneilyseurat, toimintaryhmät, Pohjoismaiden ministerineuvoston Saaristoyhteistyö, Åbolands Skärgårdsstiftelse.

Muut elinkeinot

Muiden elinkeinojen kehittämisessä kalastuselinkeinojen kehittäminen on keskeistä. Tällä hetkellä tilanne on se, että 70 % kalaraaka-aineesta tulee ulkomailta. Suomalaista luonnonkalaa on markkinoilla 7 % ja suomalaista kasvatettua kalaa 27 %. Jo omavaraisuudenkin turvaaminen edellyttää tehotoimia suomalaisen elinkeinokalatalouden kehittämisessä.

Vakka-Suomen kalastuspuistosta on saatu todella myönteisiä kokemuksia ekologisesti kestävä kalatalousalueen kehittämiseksi maamme ehkä huomattavimmalla kalatalousalueella. Maassamme on tällä hetkellä seitsemän koeluontoista kalatalousaluetta, joista Vakka-Suomen kalastuspuisto on mallialueena päässyt pisimmälle. Åbolands Fiskarförbund sekä Länsi-Turunmaan kaupunki ja Kemiönsaaren kunta voisivat ainakin pohtia oman kalatalousalueen perustamisen esittämistä uudelleen maa- ja metsätalousministeriölle vuonna 2011, kun ministeriössä on keväällä 2011 tehty nykyisten kalatalousalueiden väliarviointi. Särkikalojen eli ns. vajaasti hyödynnettyjen kalalajien tuotannollinen hyödyntäminen voisi luoda uusia työtilaisuuksia kalastajille. Kalataloutta käsitellään myös kohdassa 3.4. Ympäristö.

Viime aikoina suureksi elinkeinokalatalouden uhkaksi ovat tulleet hylkeiden ja merimetsojen kalastajille aiheuttamat huomattavat saalisvahingot. Hylkeiden aiheuttamia vahinkoja on osittain pystytty lieventämään ns. hylkeensietokorvauksilla. Sen sijaan merimetsan aiheuttamien laajojen ongelmien ratkaisemiseksi työ on vasta aivan alussa. Hylje- ja merimetsokantojen pienentämiseksi ja kalastajien ahdingon lieventämiseksi tarvitaan myönteisiä säännöksiä. Varsinais-Suomessa toimii sekä hylje- että merimetsoneuvottelukunta asian hallinnassa pitämiseksi.

Pärnäisten VTS-toimintojen mahdollisen Turkuun siirtämisen aiheuttamien valtion työpaikkojen väheneminen tulee korvata muiden valtion merellisten viranomaistoimintojen siirtämiseksi Pärnäisten toimipisteseen, jota tulee kehittää, ja tehdä sinne tarvittavat investoinnit.

Kaikkien saaristoelinkeinojen kehittämisessä tietoliikenneyhteyksien kehittäminen ja soveltaminen on luonnollisesti aivan keskeisessä roolissa.

Vastuutahot: Varsinais-Suomen ELY keskus, Vakka-Suomen kalastuspuisto, kunnat, Åbolands Fiskarförbund, Varsinais-Suomen kalastajayhdistykset, yritykset, Turun yliopisto, Åbo, Akademi, Turun ammattikorkeakoulu.

3.3 Asuminen saaristossa

Visio 2020

Varsinais-Suomen saaristossa

- väestönkehitys on positiivinen vetovoimaisena asumisympäristönä.
- Huomattava määrä vapaa-ajan asukkaista on muuttanut saariston vakinaiseksi asukkaaksi.
- Vapaa-ajan asukkaat asuvat pitkiä aikoja kakkosasunnollaan osa-aikaisen etätöiden lisääntymisen ja eläkeläisten suuren määrän seurauksena.
- Vapaa-ajan asukkailla suunnatut hoivapalvelut työllistävät merkittävästi.
- Suurelta osin sähköisesti hoidetut julkiset palvelut toimivat hyvin.

Asuminen saaristossa voidaan jakaa vakituiseen asumiseen ja vapaa-ajan asumiseen, vaikka raja näiden välillä on häilyvä ja on määrittelykysymys.

Valtioneuvoston periaatepäätöksen saariston kehittämisestä 2010 – 2011 toimenpide-ehdotusten mukaan keskeinen edellytys yleensä asumiselle ovat kaavoitus ja rakentaminen rannoille. Tässä kohdin huomioidaan valtakunnalliset alueiden käytön tavoitteet ja niiden tarkistuspäätös kaavoituksessa. Kaavoitusta ja poikkeamismenettelyjä tulee kehittää niin, että luodaan riittävät mahdollisuudet pitkäaikaiselle asumiselle vapaa-ajan asunnoilla ja vapaa-ajan asuntojen muuttumiselle vakinaiseksi asumiseksi ympäristönäkökohdat huomioiden. Paras-hankkeen aiheuttamien kuntaliitosten kohdalla on syytä kansalaisten yhdenvertaisuuden turvaamiseksi tarkistaa ja yhtenäistää poikkeamislupamenettelyt, mikäli ne aikaisemmin olivat erilaiset yhtyneissä kunnissa.

Kunnat saavat maankäyttö- ja rakennuslaissa edellytetyllä tavalla päättää, missä laajuudessa ranta-alueita käytetään vapaa-ajan asumisen ohella vakituiseen asumiseen. Kunnat voivat soveltaa ympäristöministeriön rantasuunnitteluoppaan ohjeita esimerkiksi

- miten kaavamerkintöjä käytetään sekä vapaa-ajan asumisen että vakituisen asumisen sallimiseksi samalla rakennuspaikalla ja
- että rakennusoikeus on rakennuspaikkakohtaisesti riittävä vapaa-ajan asumisen ja vakituisen asumisen tarpeisiin.

Vapaa-ajan asuntojen uudisrakentaminen turvataan riittävän joustavalla poikkeamispolitiikalla jo kaavojen laatimisen aikana huomioiden se, etteivät poikkeamispäätökset vaikeuta kaavan tarkoituksen toteuttamista. Rakentamisen ohjausta on syytä kehittää niin, että se mahdollistaa vapaa-ajan asuntojen muuttamisen ympärivuotiseen käyttöön.

Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmällä on oma maaseutuasumisen teemaryhmä, jonka tavoitteena on vähentää maalla ja saaristossa asumisen esteitä ja edistää maalle ja saaristoon muuttoa kaikin mahdollisin tavoin. Helmikuussa 2007 valmistui maaseutuasumisen kehittämisohjelma Asuinmaaseutu 2007 – 2010, jota parhaillaan uudistetaan. Teemaryhmällä on omat maaseutuasumisen maakuntaryhmät lähes kaikissa maakunnissa ja myös Varsinais-Suomessa.

Vakituisen asumisen osalta valtioneuvoston periaatepäätös korostaa, että organisoidaan omistus- ja vuokra-asumista edistäviä kehittämishankkeita, jotka tähtäävät tonttitarjonnan sekä uudis- ja korjausrakentamisen turvaamiseen. Taajamiin ja kyliin tulisi kehittää asumisen uusia vetovoimaisia malleja, joissa rantoja hyödyn-

netään kestäväällä tavalla. On myös syytä tukea saaristokylien infrastruktuurin parantamista ja ulottaa sähköverkko pysyvästi asuttuihin saariin, joissa sähköä ei vielä ole.

Vapaa-ajan asumista tulee periaatepäätöksen mukaan kehittää työ- ja elinkeinoministeriön vuonna 2009 julkaiseman viimeisimmän mökkibarometrin ehdotusten mukaisesti.

On tarpeen organisoida vapaa-ajan asumisen hyödyntämistä edistäviä selvitys- ja kehittämishankkeita, jotka tähtäävät riittävän mökkitarjonnan ja uudisrakentamisen turvaamiseen, vapaa-ajan asuntojen peruskorjauksen, energia-, vesi- ja jätehuollon sekä liikenneyhteyksien kehittämisen aktivointiin, kylämaisten mökkialueiden sekä vakituisen asutuksen lomassa olevien vapaa-ajan asumistonttien riittävään tarjontaan, mökkiläisten osallistumisjärjestelmien luomiseen ja mökkiläisten osaamisen hyödyntämiseen, mökillä asumisen kasvun tukemiseen, mökkiläisissä olevan ostovoiman hyödyntämiseen, mökkien vuokralle annon edistämiseen ja ympäristöystävällisten mökkeilyn mallien luomiseen.

Kunnissa on myös syytä parantaa vapaa-ajan asukkaiden mahdollisuuksia saada kunnallisia peruspalveluja mökkikunnassa. Selvitetään vapaa-ajan asukkaiden tarvitsemien terveyskeskuspalvelujen laajentamisen ja rahoituksen mahdollisuudet kiireellistä hoitoa edellyttävistä palveluista sellaisiin terveyspalveluihin, joiden noutoa kotikunnasta ei voida pitää kohtuullisena eikä tarkoituksenmukaisena.

Uusi vuonna 2011 voimaan tuleva terveydenhuoltolaki parantaa asioita tässä suhteessa, mutta myös asettaa uusia haasteita erityisesti saaristoterveyskeskuksille. Mökkikuntien terveydenhoitohenkilöstön resursointiin ja yksityisten terveyspalvelujen käytön mahdollisuuksiin tuleekin kiinnittää erityishuomiota kysynnän huippuaikoina.

Pidemmillä tähtäimellä on periaatepäätöksen mukaan selvitettävä tarve ja mahdollisuudet jättää mökkiläisten maksamat kiinteistöverot huomiotta valtionosuusjärjestelmään kuuluvassa kuntien verotulojen tasauksessa sekä myös pidemmällä tähtäyksellä tarve- ja mahdollisuudet siirtää osa mökkiläisten maksamista kunnallisveroista mökkikuntiin.

Edellä esitettyjä ehdotuksia voidaan vuonna 2011 ainakin osittain toteuttaa Varsinais-Suomen hanketoimijoiden käytettävissä olevin kansallisin ja EU-määrärahoin.

Vastuutahot: Kunnat, Varsinais-Suomen ELY keskus, Varsinais-Suomen kylät ry, toimintaryhmät, Varsinais-Suomen liitto, Åbolands Skärgårdsstiftelse, Turun yliopisto.

3.4 Ympäristö

Visio 2020

Varsinais-Suomen saaristossa

- rantojen suunnittelulla on varmistettu laajojen vapaiden rantojen säilyminen yleisessä virkistyskäytössä, mikä tukee myös matkailun kasvua.
- Luonnon monimuotoisuus ja päästöttömät yhdyskunnat ovat kaikkien saaristolaisten ylpeyden aihe.
- Saaristomeren tila on parantunut, mikä on kansainvälisesti tunnustettu imagotekijä erityisesti saaristomatkailun ja korkeatasoisen asumisen kannalta.

Itämeren suojelu on vuosikaudet ollut keskeinen koko Itämeren alueen valtioita koskeva kehittämiskohde. Varsinais-Suomessa tämä tarkoittaa erityisesti herkän Saaristomeren tilan heikentymisen pysäyttämistä.

Turun yliopiston Saaristomeren tutkimuslaitos ja Åbo Akademin meribiologian laitos ovat vuosikymmeniä tehneet ansiokasta tutkimustyötä erityisesti Saaristomeren tilan jatkuvaa seurantaa ja tutkimusta toteuttaen. Saaristomeren kansallispuisto, Saaristomeren biosfäärialue ja Pro Saaristomeri-ohjelma ovat olleet keskeisissä rooleissa niin Saaristomeren suojelun ja saaristoelinkeinojen yhteen sovittamisessa ja ovat sitä aivan keskeisesti myös vuonna 2011 monien hankkeiden muodossa.

Syksyn aikana 2010 on valmisteltu laajennettua Pro Saaristomeri-ohjelmaa koskevaa sopimusta 2010 – 2015 niin, että siihen sisältyy vastaavaksi ajanjaksoksi Varsinais-Suomen vesien- ja merenhoidon toteuttamista koskeva osa Varsinais-Suomen ELY keskuksen ja Varsinais-Suomen liiton välillä. Organisaation osalta tämä tarkoittaa sitä, että organisaatio jakautuu Varsinais-Suomen vesienhoidon yhteistyöryhmään, Pro Saaristomeri-johtoryhmään ja tukiyksikköön, vesistöalteryhmiin, joita ovat Vakka-Suomi, Paimionjoki, Salon seutu ja Saaristomeri, pohjavesi-ryhmä ja sektorikohtaiset teemaryhmät sekä kansalaistoiminnan ja ympäristötietoisuuden edistämisen toiminto. Lisäksi Pro Saaristomeri-ohjelman osana Saaristomeren Suojelurahasto toimii Centrum Balticum-keskuksen yhteydessä.

Saaristomeren vakavaan tilaan kiinnitettiin helmikuussa 2010 huomiota korkean tason ”Baltic Sea Action Summitissa”-huippukokouksessa. Suomen hallitus sitoutui kokouksessa siihen, että vuoteen 2020 mennessä kaikilla toimialoilla ryhdytään tehostettuihin toimiin Saaristomeren tilan parantamiseksi vuoteen 2020 mennessä. Sitoumuksen mukaan tehostettuja toimia tehdään seuraavien pääotsikoiden alla:

1. Vähennetään maatalouden ravinnekuormitusta Saaristomereen laskevalla valuma-alueella.
2. Pyritään ravinteiden kierrätyksen esimerkkialueeksi.
3. Vähennetään yhdyskuntien jätevesikuormitusta.
4. Vähennetään haja-asutuksen jätevesikuormitusta.
5. Siirrytään fosfaatittomiin pesuaineisiin koko Itämeren alueella.
6. Minimoidaan aluksista aiheutuvien jätevesien pääsemistä mereen.
7. Minimoidaan ruoppauksista aiheutuvia ympäristöhaittoja.
8. Tuetaan fosforin vähentämistä merestä ns. vajaahyödynnetyn kalan (särkikalat) kalastuksella ja Itämerestä pyydetyn kalan käyttämistä rehuna vesiviljelyssä (ravinteiden suljettu kierto).

Varsinais-Suomen ELY keskus teki sitoumuksen pohjalta jo keväällä 2010 käytännön toimenpide-esitykset kaikkiin sitoumuksen kohtiin, jotta jo käynnissä olevat toimia voitaisiin tehostaa ja aloittaa uusia sitoumuksen sisältäviä toimia. Budjettineuvotteluissa varmistuikin sitten erinäisten edunvalvontatoimien jälkeen pari vuotta sitten aloitetun maatalouden ravinnekuormituksen vähentämiseen pyrkivän TEHO-hankkeen ja siihen osittain liittyvän VELMU-hankkeen jatkorahoitukset Varsinais-Suomen osalta. Muilta osin budjettiesityksessä ei kuitenkaan valitettavasti esitetty uusia määrärahoja hallituksen sitoumuksen osalta.

Syyskuussa 2010 maakuntahallitus hyväksyi maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelman vuosiksi 2011 – 2012. Toteuttamissuunnitelman viidestä (5) tärkeimmästä hankekokonaisuudesta yksi on Itämeren suojelu / Saaristomeren tilan parantaminen. Tämä luo rahoituspuitteet tämän hankekokonaisuuden hankkeistuksen tehostamiseen Varsinais-Suomessa maatalouden valumapäästöjen ja Saaristomeren alueella.

Erityinen edunvalvonnan kohde Varsinais-Suomen on ollut Selkämeren kansallispuiston perustamista ja kansallispuiston alueen ulottaminen Vakka-Suomen merialueelle esittävä hallituksen lakiesitys. Varsinais-

Suomen liitto on tukenut Saaristomeren ja Kurjenrahkan kansallispuistojen perustamista maakuntaan. Esitys Selkämeren kansallispuiston ulottamisesta Varsinais-Suomen alueelle ei tällaista tukea ole saanut.

Syynä vastustukseen on ennen kaikkea se, että Vakka-Suomen rannikon merialue on maakunnallisessa suunnittelussa erityisesti elinkeinokalatalouteen keskittyvä alue. Siihen liittyen valmistumassa olevassa maakuntakaavaehdotuksessa alueella on "Selkämeren kalastuksen ja kalatalouden kehittämissuunnitelma"-merkintä, joka sisältää suunnittelumääräyksen "Toimenpiteiden alueella tulee olla alueen monikäyttöisyyttä edistäviä ja kalatalouden toimintaedellytyksiä tukevia. Alueelle tulee laatia alueen erityisarvot ja toiminnot yhteen sovitettava kehittämissuunnitelma."

Varsinais-Suomen liiton käsityksen mukaan aluetta tulee kehittää ns. kalastuspuistona. Tämä on ollut myös oman maakuntansa alueelle ajavan Satakuntaliiton kanta. EU:n rahoittamassa Life-Costra -hankkeessa (2004) Uuteenkaupunkiin laadittiin valtakunnallisena pilottina selvitys rannikkoalueiden yhdenmisen käytön ja hoidon strategiaksi. Tavoitteena oli elinkeinokalatalouden, matkailun, teollisuuden, merenkulun, virkistys-, loma-asutuksen ja suojelun hallittu yhteensovittaminen tällä alueella. Mukan tässä vuorovaikutteisessa työssä olivat alueen kaikki keskeiset toimijat. Alueella on edelleen vahva tahto jatkaa tätä työtä.

Vakka-Suomen edustan merialue on nähty potentiaalisena kalankasvatuksen ulkomerialueena. Siihen liittyvä selvitystyö on alueellisten ELY keskusten ja Metsähallituksen sijainninhajausselvityksen kohteena. Toteutus- ja hoidon strategiana kansallispuisto huomattavasti rajoittaisi tätäkin kehitystyötä, jolla pyritään vesien suojelemiseen, virkistykseen ja vapaa-ajan asumiseen kalataloudesta aiheutuvien haittojen minimoimiseen.

Lakiesitystä perustellaan kansallispuiston myönteisillä vaikutuksilla alueen matkailutuloon. Lakiesitys ei millään tavalla tue tätä. Tärkeimmät esityksen Varsinais-Suomen puolella sijaitsevat matkailukohteet, Katanpään linnakesaari ja Isokarin majakka, ovat valtion omistuksessa ja Metsähallituksen hallinnassa. Kumpaakin on viimeisen 10-vuotiskauden aikana pääasiassa kehitetty mm. maakuntatasolla päätetyin EU-hankevaroin. Kumpikin kohde vaatisi omistajaltaan merkittävää rahoitusta entisöinti- ja kunnossapitotöihin, jotta niiden matkailutulo voisi oleellisesti nousta nykyisestä. Kansallispuisto ei millään tavoin muuta näiden kohteiden vetovoimaa ja merkitystä.

Lausunnossaan asiasta ympäristöministeriölle maakuntahallitus esitti lakiehdotuksen palauttamista uudelleen valmisteltavaksi ja niin, että Varsinais-Suomen alue rajataan Selkämeren kansallispuiston ulkopuolelle. Lopulliseen lakiesitykseen tehdyt pienet muutokset ja täsmennykset eivät ole muuttaneet lakiesityksen perusluonnetta.

Varsinais-Suomen liitossa valmistellut keskeiset perusasiakirjat osoittavat, että Varsinais-Suomi haluaa "tukea kalankasvatuksen toimintaedellytyksiä, edistää kalankasvatuksen sijainninhajausta ja toteuttaa Vakka-Suomen kalastuspuiston". Liitto onkin esittänyt, että lakiesitys Selkämeren kansallispuistosta tulee muuttaa niin, että se rajataan koskemaan vain Satakunnan maakunnan alueen.

Tuulivoiman osalta Varsinais-Suomen liiton saaristotoimikunta päätti syksyllä 2010, että kevään 2011 aikana toimikunta ottaa maakunnan saaristoa koskevan yhteisen kannan ja että toimikunnan edustajat esittävät tämän kannan kesäkuussa Saaristoasiain neuvottelukunnan valtakunnallisessa saaristoseminaarissa Maalahdessa Pohjanmaalla.

Parhaillaan käsittelyssä olevassa maakuntakaavaprosessissa maakuntavaltuusto ottaa kantaa tuulivoimaan kokouksessaan joulukuussa 2010.

Vastuutahot: Varsinais-Suomen ELY keskus, Varsinais-Suomen liitto, kunnat, Pro Saaristomeri-ohjelma, Saaristomeren biosfäärialue, Saaristomeren kansallispuisto, Saaristomeren Suojelurahasto, Åbolands Skärgårdsstiftelse, Varsinais-Suomen luonnonsuojelupiiri, Turun yliopisto, Åbo Akademi, Turun ammattikorkeakoulu, Pohjoismaiden ministerineuvoston Saaristoyhteistyö.

3.5 Saaristokulttuuri

Visio 2020

Varsinais-Suomen saaristossa

- perinteistä rikas kaksikielinen kulttuuri on elävää, monimuotoista ja kansainvälistä.
- asukkaiden identiteetti on vahva ja
- elinvoimainen saaristo koetaan yhteiseksi rikkaudeksi niin kansallisesti kuin kansainvälisesti.

Vuonna 2011 keskeisenä koko vuoden kestäväenä kulttuuritapahtumien sarjana myös Varsinais-Suomen saariston näkökulmasta on Turun Euroopan kulttuuripääkaupunkivuosi 2011 ja sen tapahtumakytkennät saaristoon. Eräänä kulttuuripääkaupunkivuoden tavoitteena on laajentaa elokuun viimeisenä viikonloppuna jo vuosia toiminut Muinaistulien yö –tapahtuma käsittämään koko Itämeren alueen saaristoalueet.

Kulttuuripääkaupunkivuoteen liittyen Åbo Akademin Saaristoinstituutti mm. järjestää Korpoströmin Saaristokeskuksessa elokuun lopulla 2011 yhteistyössä ”Contemporary Art Archipelago” -hankkeen (CAA) kanssa kansainvälisen ”Archipelago logic” –tutkijakonferenssin sekä niin ikään elokuussa 2011 kansainvälisen ”Archipelago Art Expo” –näyttelyn, jolla on voimakas kytkentä paikalliseen saaristokulttuuriin. Saaristoinstituutilla on suunnitteilla myös useita muita saaristokulttuuriin liittyviä hankkeita vuodeksi 2011.

Saaristomeren biosfäärialueella on myös suunnitteilla useita saaristokulttuuritapahtumia vuodeksi 2011.

Erityisesti Pohjoismaiden ministerineuvoston Saaristoyhteistyön keskeinen painopistealue on saaristokulttuuri. Vuoden 2011 aikana Saaristoyhteistyö panostaa erilaisiin kulttuuritapahtumiin ja kulttuurihankkeisiin. ”De tre skärgårdarnas Kulturting” esimerkiksi järjestetään vuosittain toistuvana tapahtumana lokakuussa 2011. Vireillä on lisäksi useita kulttuuripainotteisia hankkeita vuodeksi 2011.

Vastuutahot: Turun Euroopan kulttuuripääkaupunkivuosi 2011, Turku Touring, saaristokunnat, Skärgårdsinstitutet vid Åbo Akademi, Saaristomeren biosfäärialue, Pohjoismaiden ministerineuvoston Saaristoyhteistyö.

